

dans la réalisation du projet, conçu comme une œuvre fondamentale dans la linguistique roumaine et européenne et coordonné par Nicolae Saramandu et Manuela Nevaci. Sur la base de sources historiques, ont été présentées l'origine des dialectes roumains et les contacts permanents entre la romanité nord- et sud-danubienne. La manifestation a réuni des personnalités scientifiques parmi les plus marquantes : de l'Université de Turin, de l'Institut de l'Atlas Linguistique Italien, de l'Université d'Udine, de l'Institut de la Langue Bulgare – Académie des Sciences de Bulgarie, de l'Académie d'Athènes, de l'Institut de Linguistique de Ljubljana, de l'Université de Florence, ainsi que des chercheurs et professeurs des universités et instituts de linguistique de Bucarest, Cluj-Napoca, Iași, Timișoara et Constanța. Les communications ont porté sur des thèmes de dialectologie roumaine et européenne, de linguistique romane en général, sur les concordances avec les langues romanes mais aussi sur les convergences avec les langues balkaniques. Des sujets relatifs à la toponymie, notamment aux noms de lieux en Roumanie, ont également occupé une place importante. Une attention particulière a été accordée au roumain parlé dans les communautés historiques, à travers le dialecte aroumain présent dans l'espace balkanique en Albanie, Grèce, République de Macédoine du Nord, Bulgarie, mais aussi en Roumanie, ainsi que dans les communautés récentes, comme celle des Roumains installés en Italie. Des thèmes d'histoire de la langue et de dialectologie historique ont également suscité l'intérêt de notre communauté scientifique. Un autre sujet d'actualité a été la numérisation des atlas linguistiques réalisés dans le cadre des instituts de recherche de l'Académie Roumaine à Bucarest, Cluj et Iași. Cette numérisation, réalisée à l'aide de programmes spéciaux développés par Silviu Ioan Bejinariu et Vasile Apopei de l'Institut d'Informatique Théorique de l'Académie Roumaine, filiale de Iași, offre une perspective complexe sur les dialectes et parlers de la langue roumaine.

Les communications suivantes ont été présentées : Nicolae Saramandu, Manuela Nevaci, Irina Floarea, « Dinamici lingvistice: De la diglosie la normare în sintaxa dialectului aromân » [Dynamiques linguistiques : de la diglossie à la normalisation dans la syntaxe du dialecte aroumain] ; Mara Manta, « Aspecte ale variației accentului la substantivele terminate în -iță (pe baza atlaselor lingvistice) » [Aspects de la variation de l'accent sur les substantifs en -iță (à partir des atlas linguistiques)] ; Francisco R. Constantin, « Arii lingvistice motivaționale pentru cheștiunea [453] UIMĂ, pe baza ALRR. Sinteza » [Aires linguistiques motivationnelles pour la question [453] UIMĂ, sur la base de l'ALRR] ; Mihaela Mariana Morcov, « Observații privind evoluția convergentă a lat.-ORA în română și în italiană » [Observations sur l'évolution convergente de lat.-ORA en roumain et en italien] ; Alina Bojoga, « Termeni pentru putinei pe baza ALRR Sinteza » [Termes pour putinei sur la base de l'ALRR. Synthèse] ; Adelina Mihali, « De la grai la loc: interdependențe între dialect și toponim în spațiul românesc » [Du parler au lieu : interdépendances entre dialecte et toponyme dans l'espace roumain] ; Cosmina-Maria Berindei, « Observații privind tratarea subcapitolului referitor la lexicul bănațean în sintezele de dialectologie » [Observations sur le traitement du sous-chapitre relatif au lexique banatéen dans les synthèses de dialectologie].

Une excursion instructive en Maramureș a conclu le symposium international de dialectologie et de géolinguistique.

Manuela NEVACI
Academia Română
Universitatea din București

«La diversitat lingüística en el món d'avui» (Barcelona, 26 de setembre del 2025). —

En el marc de la conferència intergovernamental Mondiacult 2025 sobre polítiques culturals impulsada per la Unesco, l'Àgora Cívica va organitzar la jornada «La diversitat lingüística en el món d'avui», que va tenir lloc la tarda del divendres 26 de setembre de 2025 a l'Institut d'Estudis Catalans. Obrí la jornada

el sociolingüista i conseller de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya, Francesc Xavier Vila, amb una reflexió sobre el vincle entre les llengües i la identitat, i la importància de la diversitat en aquest sentit. Vila va acabar recordant que, si bé el model europeu d'estat jacobí ha estat un dels motors de la supressió de llengües, avui a Europa hi ha més llengües protegides per l'estat que a la major part de territoris del món. Inicialment s'havia programat a continuació una conferència de François Grin, professor de la Universitat de Ginebra i especialista en economia i governança de les llengües, però per un retard en el vol va caldre alterar l'ordre previst i avançar la primera de les dues taules rodones de què va constar la jornada. Així doncs, a continuació Llorenç Comajoan-Colomé, professor de la Universitat de Vic-Central de Catalunya; Jasone Cenoz, professora de la Universitat del País Basc, i Virginia Unamuno, investigadora principal al Consejo Nacional de Investigaciones Científicas y Técnicas (CONICET) d'Argentina i professora de la Universitat Nacional de San Martín, van debatre sobre «Diversitat social i diversitat lingüística a les aules». Els especialistes van exposar breument els models educatius dels respectius països pel que fa a la gestió de llengües, les eines de què disposen per atendre la diversitat lingüística, sobretot l'aportada per la immigració, i van fer algunes propostes per millorar aquesta gestió en l'àmbit de l'ensenyament. Tot seguit el professor Grin va poder impartir la conferència que duia per títol «Governar el món des de la diversitat lingüística». Grin va dissertar sobre la complexitat del concepte de diversitat lingüística i sobre el fet que es tracta d'un «problema pervers», en el sentit que no té una formulació definitiva ni es pot plantejar en termes de veritat o fals o que cada cas és únic. Alhora, es tracta d'un problema crucial per a la governança, ja que cap estat pot ignorar-lo: la tria de llengües en les polítiques públiques és inevitable. En conclusió, el conferenciant va subratllar la necessitat de distingir entre el nivell normatiu (allò que és moralment bo o dolent) i el nivell positiu (allò que és factualment cert o fals), entre els quals va defensar que no existia cap relació ontològica. A la segona taula rodona, «Drets lingüístics i raons econòmiques per la diversitat lingüística», hi van participar Vicenta Tasa Fuster, professora de Dret Constitucional de la Universitat de València, i Michele Gazzola, professor de Política Pública a la Universitat d'Ulster. Gazzola va començar per fer una distinció entre «llibertat negativa» (definida per la interferència de l'estat) i «llibertat positiva» (quan l'estat reforça la llibertat dels ciutadans a través de polítiques públiques). Tasa va fer una crítica de les polítiques lingüístiques europees, al seu parer poc democràtiques pel fet de jerarquitzar les llengües, i va emfasitzar la importància dels drets lingüístics en el sentit que són a la base de la possibilitat de fer realitat bona part dels drets fonamentals: a l'educació, a l'atenció mèdica, a la seguretat jurídica, etc. També va remarcar que, en contra del que se sol pensar, una excessiva regulació en matèria lingüística en un estat amb «oficialitat asimètrica» pot acabar perjudicant les llengües febles, i que és més efectiu treballar en polítiques i mantenir legislacions més generals. Ambdós ponents van dissertar sobre l'habitual retret que es fa a la diversitat lingüística com a cara, antieconòmica. Tasa va posar en evidència que, mentre se subratllen els suposats costos del suport a les llengües minoritzades, se silencia que la major part de la inversió pública es fa a favor de les dominants; en el cas espanyol, el castellà. L'acte, que va comptar amb interpretació anglès-català-llengua de signes catalana, el va cloure la moderadora, Ariadna Oltra.

Pere COMELLAS CASANOVA
Universitat de Barcelona

Dia Internacional de la Traducció 2025 (Barcelona, 30 de setembre del 2025). — Organitzada per la Secció Filològica de l'IEC i l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana (AELC), i amb la col·laboració de l'Institut Ramon Llull (IRL), el dia 30 de setembre, a les 17'30 h, al jardí Mercè Rodoreda de l'IEC tingué lloc la celebració del Dia Internacional de la Traducció.

Després d'unes paraules de benvinguda de Mila Segarra, vicepresidenta de la Secció Filològica, i de Sebastià Portell, president de l'AELC, sota el títol d'«Engalanar el traductor», Izaskun Arretxe,